

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. V. Quibus Modis Beneficia amittantur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

bile censet Lessius c. 34. dub. 31. num. 171. novos Canonicos pro isto anno non teneri ad lectionem horarum. Quod posset admitti in casu inveteratae seu praescriptae consuetudinis.

QUESTIO V.

Quibus Modis Beneficia amittantur?

PRIMO amittantur ipso jure ob varia crimina, nempe haeresim, schisma, homicidium qualificatum, puta per sicarium pretio conductum, percussorem Cardinalis vel Episcopi, sodomiam saepius exercitam, simoniam confidentiam &c. De quibus Lessius c. 34. dub. 34. Quibus casibus potest impetrari beneficium tamquam vacans, sed tamen crimen est probandum & per judicem declarandum, sic ut citius non teneatur criminofus dimittere beneficium.

61. Beneficia que amittantur ipso jure.

Secundo amittitur beneficium per sententiam seu condemnationem judicis, ob non residentiam, homicidium, publicum concubinatum post monitionem Episcopi continuatum, perjurium, blasphemiam in Deum vel Sanctos.

Qui per condemnationem judicis.

Tertio amittitur per mortem naturalem, vel quando habetur pro derelicto. Quod facit tacita renuntiatio, quae de jure censetur inesse, nulla interveniente verborum declaratione, uti in casu ingressus in religionem secuta professione, matrimonii valide contracti, obtentionis pacificae secundi beneficii ipso jure incompatibilis.

Qui vacent per mortem aut tacitam renuntiationem.

Quarto amittitur renuntiatione expressa seu proprie dicta, quae est libera beneficium seu juris, quod quis in illo habet dimissio facta cum causa coram legitimo superiore. Eaque vel est pura, quae nempe fit in manibus superioris nulla reservatione relicta renuntianti, datque Ordinatio licentiam conferendi beneficium, cui vult: vel conditionalis, quae fit sub aliqua conditione vel modo. Qualis est resignatio ex causa permutationis: item quae fit in favorem alicujus: vel quae dicitur qualificata, quando nempe reservatur aliquid ipsi resignanti, v. g. regressus, vel fructus, aut medietas fructuum, aut aliqua pensio.

62. Qui per renuntiationem expressam. Ea est duplex.

Renuntiatio verò debet admitti à superiore, sic ut aliàs non vacet beneficium, quamquam renuntians spontè renuntiando, se ipsum, quantum est ex parte sua, privet seu excludat, si velit Ecclesia seu superior. Coram eo porò debet fieri renuntiatio dignitatis, ad quem spectat confirmatio. Alterius verò beneficii coram eo, qui potest renuntiantem privare seu destituere juxta Vallensem Tit. de Renunt. num. 7. Juxta quem tamen usus observat, ut renuntiatio simplicis beneficii fieri possit in manibus collatoris Episcopo inferioris, quantumvis is solus destituere seu privare non possit.

63. A quo admittenda.

Potestque fieri renuntiatio etiam per procuratorem, & semel admitta tenet, sic ut collatio subsequens sit irrevocabilis. Nisi facta

64. Potest fieri per procuratorem.

QUAESTIO

T r 4

60. An omittentes horas recitationem fructuum? Resp. sic statui in Concilio Lateranensi sub Leone X. sess. 9. de jis, qui omittunt elapsis sex mensibus à consecratione beneficii. Non quòd antea sint excusati à lectione (ut rectè declarat Pius infra) sed à restitutione, quantum est ex vi hujus Constitutionis. Tamen non desunt, qui estiment manere obligatos ex jure naturali justitiae. Quod non satis constat.

Portò restitutio hæc est facienda pro rata, idque juxta Constitutionem Pii V. (quam refert Navarrus c. 25. n. 122.) hoc modo, ut si omittatur totum officium, amittantur integri fructus respondentis diei; si matutinum, medietas; si aliqua ex ceteris horis, pro singulis, scilicet pars fructuum diei. Idemque statuit cum proportione de obtinentibus pensionem clericalem, quoad recitationem & omissionem officii parvi B. Virginis. Cujus tamen Constitutio juxta Zypacum Tit. de (lev. non resid. num. 27. non est hic publicata. Prout & Sorus alii que dixerunt Constitutionem Lateranensem ultimam, etsi saluberriam, non esse usum receptam. Quo supposito, facile (inquit Zypacus sup.) manebimus in terminis juris antiqui, & quod fuit ante Concilium. Nihilominus Doctores Classici, etiam Belgæ, signanter Egregius ille Antverpiensium Antistes Malderus Tr. 10. cap. 2. dub. 4. loquitur de Constitutione Lateranensis tamquam obligante. Idem Malderus rectè notat moderationem Bullæ Pii V. quam adfert Henriquez & alii Auctores esse eisdem contrariam. Sed hi Auctores contendunt praxim induxisse hanc moderationem, nec aliter Bullam esse receptam in Hispaniis, ut nempe curatus omittens horas recitat quatuor fructuum partes pro aliis oneribus, quàm à restituenda: Capellanus habens onus Missarum restituat tertiam: habens solum onus horarum restituat integros diei fructus. Quod non improbat Lessius c. 34. dub. 32. Fructus autem restituendi sunt fabricæ beneficii, vel pauperibus indefinitè juxta Constitutiones præfatas. Inter pauperes proinde computari potest ipse beneficiarius pauper. Nisi peculiare statutum, vel consuetudo (cui non est derogatum) decerneret accumulari aliis, quod aliqui etiam simili casu amittunt, qui proinde eisdem deberent restituere.

Et quibus faciendâ.

*Facienda
ab infirmo
20. diebus
ante mor-
tem.*

facta sit ab aegrotato: tunc enim effectum non ante consequitur, quam si resignans supervixerit viginti diebus; aliàs habebitur beneficium tamquam vacans per obitum; ut habet Regula Cancellariæ, quæ teste *Zypæo Tit. de Renuntiatis. n. 3.* etiam hinc usque recepta est, & locum habet in beneficiis etiam juris patronatûs, sive Ecclesiastici sive laici; veluti favorabilis; cum aliàs non credat *Zypæus i. 3. Respons. Canonic. Tit. de jure Patronatûs Resp. 3.* fuisse hic recipiendam. Idemque addit, si coram Ordinario facta sit resignatio, & resignans moriatur intra 20. dies in mense Pontifici reservato, Pontificem conferre per obitum: etsi non meminerit id in iudicio contradictorio hinc firmatum. E contrario etsi resignatio fiat ad manus Papæ, & resignans hic moriatur in mense Ordinarii, etiam hunc conferre per obitum: Neque rationabile videtur, ut pro parte dicatur recepta regula pro parte non recepta. Tamen si in *Analysi Tit. de Renunt. n. 3.* dicat eam obtinere in collationibus Papæ, non Ordinariorum.

*Qui publicis
causis.*

Alia similiter regula de publicandis resignationibus, quantum ad formam publicationis, hic non ita strictè servatur juxta *Zypæum sup. n. 2.* addentem sufficere, ut resignatio palam innotescat, nec celetur, etsi in templo coram populo, tempore missæ aut concionis die festivo non innotescat. Idem *av. 17.* summarie perstringit causas, ex quibus, ut validæ sint, resignationes ab Ordinariis recipi seu acceptari possint, ex Bulla *Pii V.* quæ incipit: *Quanta*, addens eam hic publicatam aut usu receptam non esse. In beneficiis quoque electivis requiritur consensus Electorum, vel patroni ipsius quæ sunt juris patronatûs.

65.
*Renuntiatio
in favorem
qualiter li-
cita aut il-
licita.*

Renuntiatio in favorem tertii merito improbat; ob Ecclesiæ præjudicia inde oriunda; ea potissimum, quæ continet clausulam, *non aliàs, nec aliter, sed nec alio modo.* Quam etiam improbat *Synodus Mechliniensis II. Tit. 19. c. ult.* uti permutationes triangulares. Unde talis resignatio debet fieri coram summo Pontifice; qui suæ potestatis splendore dispergat labem simoniæ, jure Canonico ad hærentem omni pactioni & conditioni appositæ resignationi seu obtentioni beneficiorum. Secus est de ea, quæ sit simpliciter in favorem, rogando ordinariæ, ut conferat tali vel tali, supple idoneo.

Præmissis consonat notorius stylus Romanæ Curie, & Constitutio *Pii V.* ut refert *Malderus Tr. 9. c. 3. dub. 11.* addens, quod cum Ordinarii nequeant aliter conferre beneficium nisi prius vacaverit, & resignans stipuletur, ut non vacet, nisi huic conferatur, quædam in hoc implicantiæ involvatur; ut proinde resignatio simpliciter facta præcedere debeat vacationem beneficii per resignationem. Immo addit hu-

jusmodi resignationes verius esse omnino irritas. Quamvis seculâ Bullâ *Pii V.* seu in locis ubi nos viget, existimet vi juris communis antiquè licere resignationem coram Ordinario, si non in vim strictæ conditionis, sed tamquam modus apponatur conditio de conferendo huic, adeoque licet ab Ordinario acceptari, qui modo rejecto possit conferre, sive huic, sive alteri.

Resignatio tamen ex causa permutationis jure permittitur; sic ut beneficia invicem resignata inutiliter conferantur aliis, quam ipsis permutantibus. Non valet tamen juxta veram & receptam consuetudinem Nonnullos Doctrinam, & à *Pio IV.* prohibetur (juxta *Zypæum Tit. de Renuntiatis n. 5.*) ficta seu fraudulenta permutatio, quæ fit resignando vicissim beneficium, quod non habet, seu imaginarium. Nam talis non est vera, adeoque nullius efficacæ permutatio; maximè cum acceptatio & sublequens collatio Ordinarii ad valorem requisita sit per fraudem extorta.

Si in permutatione omittatur superioris auctoritas, nil agitur. Etsi partibus licitum sit prius inter se tractare negotium de permutando; immo & concludere, in ordine tamen ad consensum Prælati. Qui passim est Episcopus. Etsi valde verisimile putet *Zoesius Tit. de rerum permutat. n. 8.* sufficere auctoritatem etiam inferioris, qui sit præditus potestate canonicè conferendi idem beneficium: addens tamen oppositum esse communius, & in praxi tutius, seculâ consuetudine præscriptâ, quæ inferiori licentiam concesserit; quasi eâ seculâ sit Episcopi permutationem approbare, alterius autem conferre, ad quem de jure id spectaverit. Consensus denique patroni, si beneficium sit juris patronatûs obnoxium, sic requiritur, ut omisso permutationem reddat irritabilem, si intra tempus concessum ad præsentationem reclamaverit. Quamvis etiam consensus sine justa causa delegatus in casu quo permutatio tendit in commodum Ecclesiæ videatur posse negligi; & auctoritas à superiore præstari. Quæ in re facta amplam facultatem in consuetudine fundatam, verbis *Rebuffi* tribuit *Zypæus in Consultat. Canon. l. 1. Consult. 1. de præbend.*

Possit hic denique inquiri de pensione reservanda resignanti aut permutanti. Etsi quidem pensionum olim non erat usus, quarum nunc usus frequentissimus, magis in stylo Romanæ Curie, quam aliquo Canone fundatus, juxta *Zypæum Tit. Ut Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur num. 1.* Quam potius sunt contra jus commune *Tit. cit.* & alibi. Idem autem stylus Curie habet (prout plures Auctores probatissimi referunt) ut pensionum constitutio reservetur Papæ. Unde (inquit *Lesius l. 2. c. 34. dub. 38. num. 206.*) Ordinarii non

66.
*Renuntiatio
ex causa
permutatio-
nis quæ li-
cent.*

67.
*An de ea
privatum
inter parte
tractare li-
citur.*

*Cajus an
horum in-
tervenire
debeat.*

*Consensus
patroni an
necessarius.*

68.
*Reservatio
pensionis
fundatur in
stylo Curie.*

An creari possit per Ordinariū.

non poterunt, nisi quatenus id eis privilegio vel praecipua consuetudine est concessum. Quod & alii passim tradunt. Plures tamen cum Azoujo P. 2. l. 8. c. 6. & consonat Lessius sup. distinguunt, licere nempe Episcopo imponere pensionem primario gravando ipsum beneficiarium, non autem ipsum beneficium (uti potest Papa) ut proinde mortuo beneficiario, cesset actio pensionarii; cum tamen alias onus beneficium ipsi impositum transiret ad successorem, quousque vixerit pensionarius. Verum stylo Romanae Curiae id ipsi modo non permitti tradit Sylvius q. 100. a. 4. codelas. 4. nisi forte in casibus specialibus & necessariis; veluti propter senium & pauperiam resignantis, aut ob litis compositionem. Quibus nihilominus casibus, uti & in casu permutationis ob inaequalitatem fructuum beneficii satis communiter (ut citat & sequitur VViggers Tr. 7. c. 4. dub. 15.) admittitur Episcopum id posse. Quocirca attendenda est Ordinariorum consuetudo in locis, in quibus agitur de creanda pensione.

An per Principes sacros.

De Principibus saecularibus satis constat eos, etsi patronos beneficiorum, v. g. abbatiarum, citra privilegium aut approbationem Papae non posse post tempus foundationis gravare pensionibus. Quae de re vide fufius differentem Zypaum supra, ubi movet varias controversias.

69. An possit redimi.

An pensio possit redimi, supple clericalis (de laicali non est dubium, quin possit) v. g. quae datur parochi senis, clerico pauperi, vel causa permutationis, resignationis aut transactionis in lite, convertitur. Etsi enim constet, posse gratuita condonatione extinguui, aut de consensu Pontificis etiam onerosè redimi; eisdem tamen consensum tunc Plures requirunt: eò quòd ita observet Curia Romana ad vitandam speciem simoniae. Estque propterea omnino id securius ac suadendum. Accedente eo, quòd pensio sine simonia nequeat emi aut vendi, adeoque videtur similiter non posse redimi. Quamvis in ea, quam creavit Ordinarius videri possit sufficere eisdem consensus, ut extingatur. Quod velut indubitatum tradit VViggers c. 4. dub. 15.

Immo praxis satis usitata videtur, ut absque alia facultate pensiones redimantur; dum tamen pactum de redimendo (quod simoniacum foret) non praecesserit; quasi id solum sit redimere onus temporale annuè solvendi certam quotam fructuum. Unde Toletus, Cajoctanus, & alii eam probant, quos refert & sequitur Lessius l. 2. c. 35. dub. 22. consequenter auctens probabilius talem pensionem, puta parochi senis, posse emi spectato iure communi antiquo. Quam limitationem addit propter Bullam Pii V. qua pensioni clericali annexa est obligatio recitandi officium B. Mariae, in locis, in quibus ipsa viget.

Plura de materia beneficii videri possunt apud alios Auctores, Rebuffium, Garcias, Lessium, Malderum, Castro Palao, &c.

QUESTIO. VI.

De Oneribus Vectigalium, seu Tributorum.

VTI in republica sunt officia, sic & onera communia. Ideoque explicatis iis, quae officia & favores publicos ex parte iustitiae distributivae concernunt, pauca dicenda restant de publicis oneribus, iis nimirum, quae in vectigalibus seu tributis consistunt. Porro nomine vectigalis seu tributi generatim & ordinariè intelligitur omne id, quod Principi aut Republicae à privatis solvi solet ad sustentationem Principis vel communia onera ferenda.

70.

Quid nomine tributis & vectigalis intelligatur.

At strictè loquendo tributum significat pensionem à subditis proportionatè ad media, praesertim praedialia, solvendam pro sustentanda Principis dignitate. Quod quidem dicitur tributum rei. Praeterea erat aliud tributum capitis, quod nimirum solvendum erat Principi per capita familiarum in signum subjectionis. De quo Christus Matth. 17. & 22. Qui proinde ad censum obligati dicebantur capite censui. Et quidem Iudaei solvebant pro tributo capitis didrachma, seu nummum duarum drachmarum. Unde stater à Petro inventus in ore piscis, & tum pro se, tum pro Christo, velut familiae capitibus, solvendus, valebat quatuor drachmis, id est, quatuor regalibus seu florenis circiter.

Varia tributis species.

Vectigal autem strictè significat pensionem solvendam pro rebus quae exportantur aut importantur in provinciam aut civitatem (quod solet solvi in ingressu oppidi, portu vel confiniis Provinciae vel province transvectione mercium per pontes aut flumina: vel pro transitu per viam aut locum, ratione custodiae aut refectiois viarum: vel pro rebus venditis aut permutatis, uti in quibusdam locis ex pretio rei immobilis venditae solvitur Principi pars aliquota. Soletque vectigal pro diversitate causae appellari, sive portorium, dum solvitur pro transvectione mercium, sive pedagium, quod pro transitu, sive guidagium, quod pro ducatu seu protectione in via. Gabella autem videtur idem esse, quod vectigal strictè acceptum; etsi quoque soleat generalius usurpari.

Quid vectigal strictè sumatur.

Ejus variae species.

Quid gabella.

Ad iustitiam porro Tributi seu vectigalis requiritur primò ex parte efficientis auctoritas. Quae competit Principibus supremis & republicae liberae; auctoris autem quatenus ab istis fuerit concessum, vel usu praescriptum, sive immemorabili, sive cum titulo annis 40. Principes enim superiorem non agnoscentes merito exigunt à populo, cuius

71. Ad iustum tributum requiritur auctoritas in imponente.

Penes quos ipsa sit.